

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izahaja vsak četrtič in velja s poštnino vred in v Mariboru s polijanjem na dom za celo leto 8 K, pol leta 4 K in za četiri leta 2 K. — Naročnina za Nemčijo 8 K, za druge Evropejske dežele 8 K. Kdor hoši sam po njega, plača na leto samo 7 K. — Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopolnjuje do odpovedi. — Člebe „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 16 vit. — Uredništvo: Koroska cesta št. 5. — Rokopis se ne vrača. — Upravništvo: Koroška cesta št. 5, sprejema naročnine, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne pečitve za enkrat 48 vit., ali kar je isto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 36 vit. Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Mala namazila“ stane beseda 10 vit. — Inserati se sprejemajo do torka opoldne. — Nezaprite reklamacije so poštnine proste.

Romanje na Dunaj.

Da voditelji in govorniki pri nemškem odposlanstvu nimajo želje po miru, niti ni nič čudnega. Dr. Smiderer, Ornič, dr. Orosel, dr. Jurič, Paskolo, Hojnik, Krambergar, Juhart, dr. Mravljak, Thurn, dr. Jabornik in Linhart ne čutijo vojske od nje slabe strani, kakor jo čutijo drugi, je jasno. Ornič je milijonar, nobeden njegovih sinov ni na fronti izkusil gorja vojske. Pač pa so ga izkusili slovenski naši kmetijski možje in mladeniči. Mariborski župan dr. Smiderer je tudi milijonar in njegov sin je v varnem kotičku — a ne na fronti. Dr. Orosel se ni ne urice izkusil vojske in lepo mirno lahko kuje kot advokat in kot župan v Studencih oproščen vojaške službe; ni mu treba na vojsko. Paskolo je Lah ter kot župan in nakupovalec v varnem zaledju. Obogatel je v vojski in ni se mu treba bati, da bi mu mimo ušes freale sovražne krogle. Hojnik je penzioniran želez-

niški uradnik, župan in bivši nakupovalec živine, je bogataš in oproščen vojaščine. Krambergarju v Kanjiži se kot nakupovalcu živine in županu dobro godi in torej nima želje po miru. Juhart v Slov. Bistrici je tudi lahko prav zadovoljen z vojsko. Ima dovolj vzrokov. Dr. Mravljak je večkratni milijonar in se mu prav nič ne mudi govoriti za konec vojske. Thurn je bogat župan in notar v Ljutomeru, dr. Jaborniku tudi ni treba na fronto in Linhart je — tudi doma.

Prav le povedala petkova „Straža“, ko piše: *Stika z ubogim in revnim ljudstvom imajo nobene-ga. Oni ne vedo, koliko ljudi umira med namo od preslabe prehrane, ne vedo, kako naši ljudje vsled nadčloveškega trpljenja telesno in duševno propadajo. Naši travniki ginejo, rodovitost polj ponehava in vinogradi pojemajo, hlevi se praznijo, poslopja razpadajo. Cesar ni v srcu, tega tudi ni na jeziku. Deputacija je na Dunaju o mirovni želji molčala, kakor da bi je ne bilo med nami, pač pa je razpaljevala narodnostne strasti proti onim, od katerih in med katerimi živi. To si bo ljudstvo zapomni-! Vsa, kdor se stori direktno ali indirektno krivega, da se vojska nadaljuje, bo od ljudstva sojen!*

Kaj ste delali na Dunaju?

Kmet iz ptujskega okraja nam piše: *Zadnjič ste prinesli v „Gospodarju“ nekatera imena onih nesrečnikov (škoda, da ne vseh), ki so šli tožariti na Dunaj svoje brate Slovence. Čitali smo, kako so nas sramotili, kako so se trudili, da bi prepričali vladarja, da Jugoslavija ni potrebna. Seveda, svojega namena niso dosegli, ker za nemškutarstvo blebetanje nihče na svetu ne da ne počenega groša. Vsi pa tudi vemo, da nemškutarstva drevesa ne bodo nikdar zrastle do neba — pobožne želje odpadnikov pa se ne bodo nikdar uresničile.*

Kot priprosti kmet, ki se doseďaj nisem mnogo

brigal za javno življenje, vprašam nemške roma-rije: Zakaj pa niste na Dunaju nič govorili o naših rekvizicijah, ki se dogajajo v naših krajih? Zakaj niste povedali cesarju, da mora slovenski kmet za nadaljevanje vojske dati že skoro zadnje živinčje iz hleva, da se pri tem godijo velike nepravilnosti, da pri tem nekateri po ohnoma obubožajo, drugi pa se bogatijo in debelijo? Povedali tudi niste, da mora naš kmet za domovino oddati zadnje zrno žita, tako, da je družina brez kruha, dočim so nemški bogataši z vsem založeni. Pozabili ste tudi povedati, da moramo kmetje oddajati zdravo mast za 8 K, židovske centrale pa jo prodajajo ubogim slojem za 40—45 K. Opozoriti Vas tudi moram, da niste povedali, kako malo ametov je oproščenih vojaške službe in kako pridno se po mestih oproščajo gledališki igralci, agentje, veletržci in uradniki. Zakaj niste odprli ust, in povedali, kako tirajo naše sinove-uradnike v tuje zapuščene kraje, k nam pa nam vsiljuje, o same tujce, ki nimajo srca do našega ljudstva? Še na sto in sto drugih reči, ki nas žalijo, ste pozabili, ker so vaš sra bila zakrknjena in napolnjena sumega slepca sovražstva do slovenskega rodu, ker počete, da bi slovenski kmet se mogel kedaj otepsti svojih tlačiteljev. Tudi za mir se niste prav nič potegnili. Seveda ne, ker ste se popolnoma zapisali vsenemški stranki, ki pravi, da vojska ne sme prej nehati, dokler ne bo Nemčija zagospodovala nad celim svetom.

Taki ste! Spoznali vas smo. Ljudstvo bo izreklo svoje uničevalno sodbo nad vami.

Načelo narodne samoodločbe bo zmagalo.

Časopisje ima različne bralce; zato je tudi raznolika njega vsebina, da je vsakemu ustreženo. — Smer časopisa se že iz ene posamezne številke lahko spozna, kakšni struji da pripada. Naša smer je poleg tega, da smo katoliškega naziranja, odločno narodna. Zamoremo torej ustreči le bralcem enakega naziranja; kdor ni z nami, njega v sedanjih časih, ki je vprašanje našega osvobojenja na površju, ne

prekrstila doseďanje vas St. Peter v — trg!

Voz s prangerjem je postal, svirajoča godba je utihnila, pristopila je gospica z vencem, da ovenča kamenitega boga, župan je že hlastnil po sapi, da nagovori junake. Predno pa mu je ušla prva beseda, mu je padlo oko na prangerja — brez glave. Župan je pozabil na pozdravni govor, potipal prangerja po brezglavnem vratu in vprašal presenečeno žalostno:

„Kje pa ste pozabili glavo?“

Vodja Sultan se je odrezal, čes:

„Vsak boj tirja smrtno žrtve. Pri mrtvem prangerju je glavno truplo ne glava, ki je majhna in ne znatna.“

Župan je odkinil neverjetno, gospica je okitila mrliskega prangerja, godba je udarila koracnico, in odpeljali ter odkorakali so v St. Peter brez pozdravne govora. Župan je nameraval prijeti zvezdo pozdrava prangerju, a ravno temu je bila vzeta — glava.

Pri Gabrovem Karlu so luckali nato najboljšo vino, godba je cvitila in pihala v korak in krog peli so, plesali ter napijali prvoboritljem tržanstva. Pa tudi na prangerja Šentpetrani niso pozabili. Siromak, skozi stola je trpel kot rojen Šentpetran žeto v vinorevni Podsreďi. Ponesli so ga kar v vinskino klet, da bi se odpočil vsaj kot mrlič v objemu srca, budčega alkohola. Pranger bi naj ostal v kleti tako dolgo, dokler bi Šentpetrani ne prespali zmagaje in se pogovorili o dostojnem prostoru, kamor bi se naj postavil vidni spomenik s krvjo priborjene, pa novorojene — tržke časti in slavi.

Šentpetrani so utrujeni od veselja, boja in čutja prespali celo predpoldne dne 11. aprila 1882. Pustimo novopečene tržane v ponosnih sanjah in malo pogledimo v premagano, stopeno ter huďo oropano — Podsreďo.

(Dalje prihodnjĩč.)

LISTEK.

„Pranger“.

(Januš Golec.)

(Dalje.)

Edini Sultan je bil vojak in za nevarni počezaj razsoden junak, ki je smatral pod svojo častjo, da bi se vmešaval on kot vodja in voznik v ročni metez in suvež in tepež. Klotutil je onega nasprotnika, ki je še vedno držal konje, da je poljubil v slovo prangerja, nato pa je naložil kar sam neovirano vzrok tepeža na voz in pogljal konje v galopu s plenom vred proti domu.

Podsreďani so še krvaveli nekaj časa brez upa zmage pod Šentpetersko premočjo, dokler se niso umaknili prisiljeno z obilo puščano krvjo v svoje kote in skrivališča. Nekaj jih je obležalo na bojnem trgu, dokler jih niso spravile Podsreďanke z vodo k zavesti in vstajenju.

Zmagoviti Šentpetrani so menili po pobegu nasprotnikov, da jim je odpeljala prangerja sama peklena zloba, Sicer zmagovalec v bitki, pa vračali so se iz trga brez znaka zmage. Koliko veselja, koliko navdušenega juckanja je zaorilo iz 14 grl, ko so došli kmalu za Podsreďo svojega vodjo Sultana s prangerjem na vozu. Pa, o ti prangerjsko seme stoletne zavisti in sovražstva, počivalo je na vozu — brez glave!

Okrogla in z železnim ovekem k podolgovatem truplu pritrjena glava je bila odpadla ali v Podsreďi ali med potjo pri odkakovanju voza. Kolovodja Sultan je predlagal odhod brez prangerjeve glave, ki je zaostala nekaj na podsreďi zemlji za seme v poznejših letih. So bili Šentpetrani popraskani do ži-

vega, nekaj kapljice njih preponosne krvi je zärknilo v ponižno podsreďko zemljo, pa kdo bi se menil za lahne rane, ču mu je nastavljen na usta do roba polni kelih zmage. Nikdo od ranjencev ni vokal ali stokal, vsi so peli ter ukali krog kamenitega teleca — prangerja. Naši junaki so bili tako zmage pijani, da se niso več uvrstili v vojaško varno pohodno črto, ampak so korecali vsi ob obeh straneh na voz naloženega prangerja, pripravljani braniti stoletja zakletoga osvobodnega do zadnje kaplje krvi in celo do smrti.

V ponočnih urah, ko je vodil zmagoviti Sultan svoj pohod in boj za davno, davno izgubljeni veneo tržanstva, Šentpeterski generalni Štab ni zlezel pod očejo in pernice. Vršile so se vsestranske priprave za dostojen sprejem gotovo zmagovitih bojevnikov in prangerja. Gabrov Karl je zabijal pipo v sod najboljše vina, nežne ročice so vile vence iz smrekovih vejic, župan je razposlal po fari brzosele, da se ztere domača godba na pleh.

Okoli 3. ure zjutraj, dne 11. aprila leta 1882 je bil na pipi najboljši Šentpetran, povit smrekov venci in zbrana 12 mož broječa godba. Od veselja žareči se župan je odkazal na odhod proti Podsreďi, da pozdravijo že na potu junake izvojevane tržke slavi. V sprevod se je uvrstilo tokrat vse: bogati, pismarji in priprosti moškega ter ženskega spola. Gospice prazničnih oblaci so nosile vence v zavesti, da bodo uživale odslej kot tržanke med svetom več ugleda in imele več pravice do čebljanja nemškega jezika.

Prehodile so kake pol ure hoďa po cesti proti Podsreďi, ko jim je oznanjalo že od daleč glasno ukanje bojevnikov, da se vračajo v objem domače vasi z uresničjenjem že stoletnih Šentpeterskih želj in doslej še neutešenega hrepenenja. Ko je pridrdral voz v vidik častnega sprevoda, je udarila godba poskočno, županu so zaigrale v očeh solze veselja in ponosa, da je ravno on ona izvoljena oseba, ki bode